

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS
Institutet för hälsa och välfärd
National Institute for Health and Welfare

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Sosiaaliturva 2011
Socialskydd
Social Protection

Lapsen elatus ja huolto 2010

Underhåll och vårdnad av barn 2010

Child Maintenance and Custody 2010

Anne Forss
+358 20 610 7379
anne.forss@thl.fi

Salla Säkkinen
+358 20 610 7064
salla.sakkinen@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PL 30 (Mannerheimintie 166, Helsinki)
00271 Helsinki
Puhelin: + 358 20 610 6000
www.thl.fi

Lapsen elatus ja huolto 2010

13.6.2011

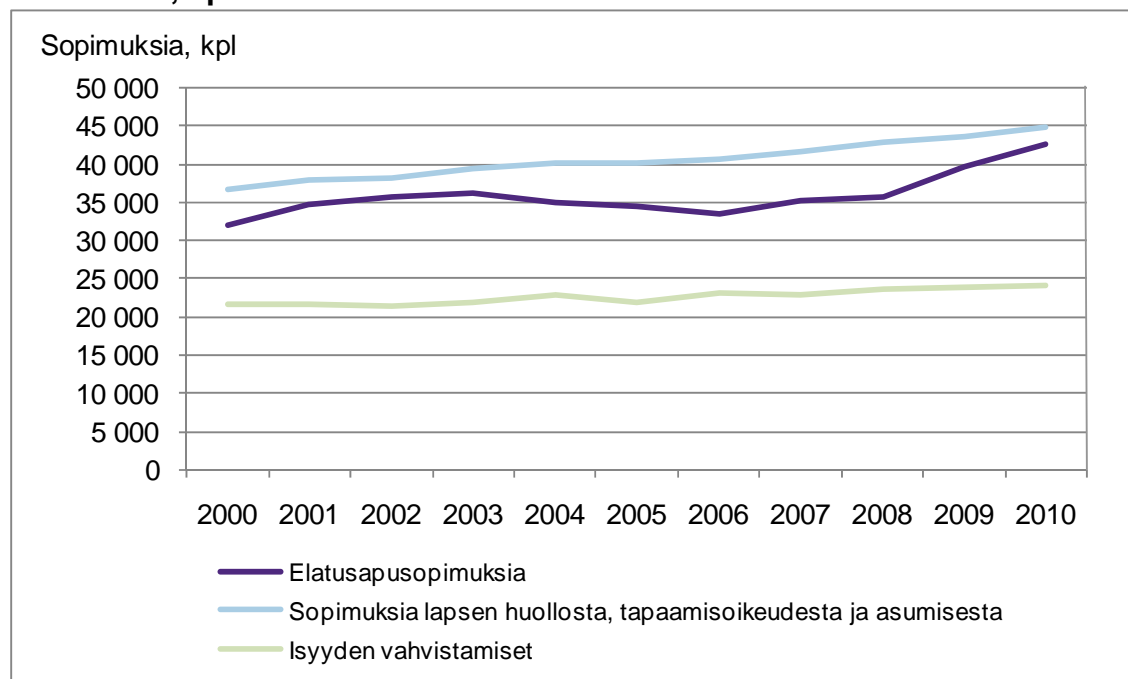
Sosiaalilautakunnat vahvistivat vuonna 2010 kaikkiaan 42 600 **elatusapusopimusta**. Sopimuksia vahvistettiin lähes 3 000 (8 %) enemmän kuin edellisellä vuonna. Sopimuksista 9 200 oli sellaisia, joissa aiemmin tehtyä sopimusta muutettiin.

Voimaan jääneitä elatusapusopimuksia oli 38 000. Euromäärä jätettiin vahvistamatta esim. elatusvelvollisen puutteellisen elatuskyvyn vuoksi joka neljännessä tapauksessa (9 000 sopimusta) vuonna 2010. Vuodesta 2007 lähtien vahvistamatta jääneiden elatusapujen määrä on vuosittain huomattavasti lisääntynyt. Vuonna 2010 vahvistamatta jääneitä elatusapuja oli noin 5 000 enemmän kuin 2006.

Valtaosa euromääriin vahvistetuista elatusapusopimuksista on pieniä. Sopimukset olivat suuruusluokiltaan yleisimmin alle 67 euroa/kk (24 %) ja 135–168 euroa/kk (23 %).

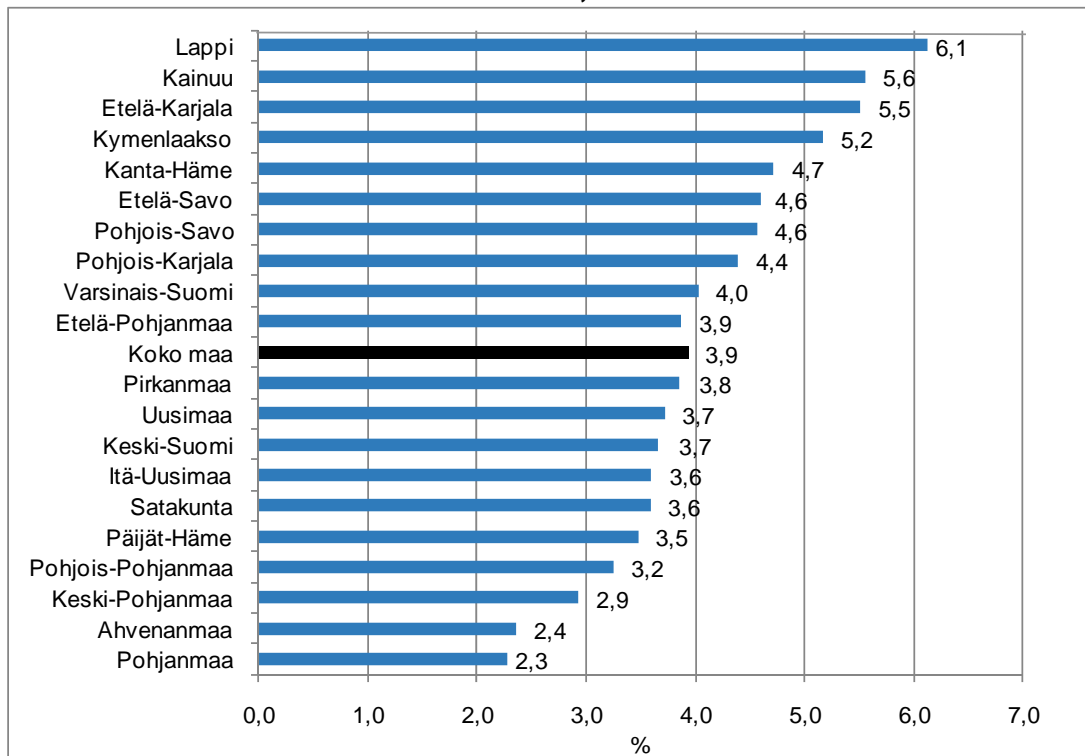
Lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta vahvistettiin 45 000 sopimusta. Näissä sopimuksissa on sovittu huollosta 35 300 kertaa, tapaamisesta 19 900 ja asumisesta 18 600 kertaa. Huoltosopimuksista 93 prosentissa on sovittu yhteishuollosta, 6 prosentissa yksinhuollosta äidille ja vajaassa yhdessä prosentissa isälle. **Isyyksiä** vahvistettiin 24 200 vuonna 2010.

Kuvio 1. Sosiaalilautakuntien vahvistamat sopimukset elatusavusta ja lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta sekä isyyden vahvistamiset 2000–2010, kpl

Sosiaalilautakunnat vahvistivat vuonna 2010 kaikkiaan 42 600 elatusapusopimusta. Koko maassa sopimukset koskevat 3,9 prosenttia alle 18-vuotiaasta väestöstä. Maakunnista eniten sopimuksia on tehty Lapin (6,1 %), Kainuun (5,6 %), Etelä-Karjalan (5,5 %) ja Kymenlaakson maakunnissa (5,2 %). Vähiten elatussopimuksia on tehty Pohjanmaalla (2,3 %) ja Ahvenanmaalla (2,4 %).

Kuvio 2. Sosiaalilautakuntien 2010 vahvistamia elatussopimuksia suhteessa alle 18-vuotiaiden määrään maakunnittain, %

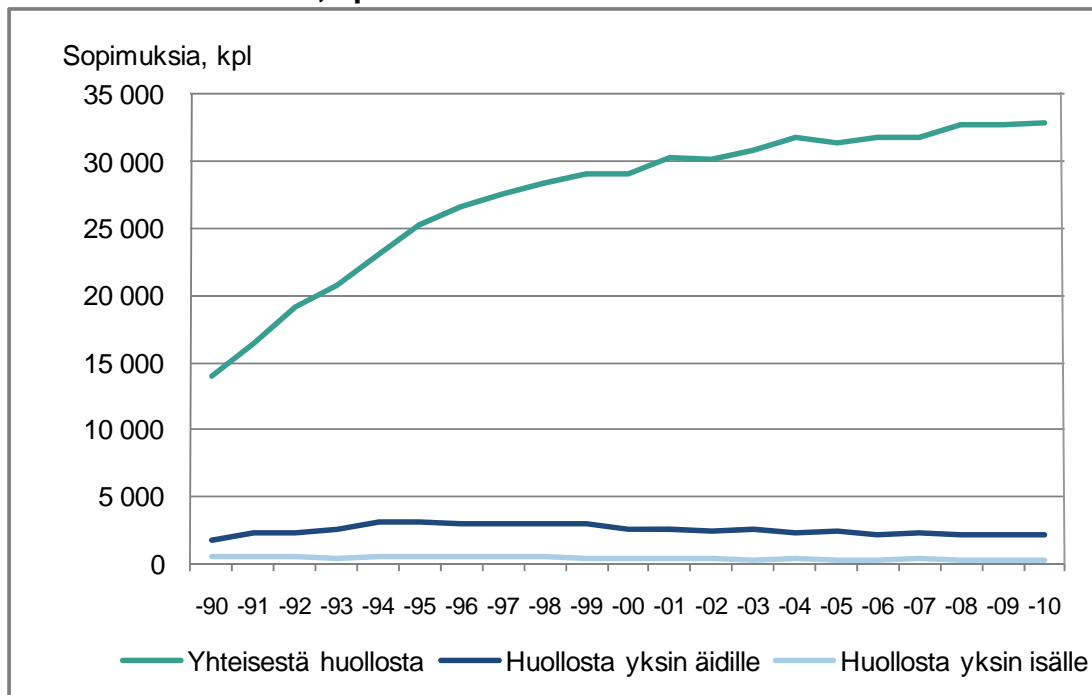

Taulukko 1. Sosiaalilautakuntien vuoden aikana vahvistamat elatusapusopimukset sekä sopimukset lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta 2001–2010, kpl

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Elatusapusopimuksia	34 808	35 646	36 111	35 056	34 559	33 573	35 237	35 693	39 643	42 598
Sopimukset lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta	38 048	38 313	39 331	40 052	40 124	40 676	41 552	42 792	43 711	44 961
joissa sovittu:										
- lapsen huollosta	33 333	33 019	33 747	34 466	34 102	34 230	34 359	35 241	35 224	35 269
- asumisesta										
äidin luona	14 601	14 983	15 748	15 005	15 125	14 215	14 661	14 670	14 902	15 297
isän luona	3 135	3 454	3 710	3 205	3 405	3 020	3 282	3 065	3 138	3 257
- tapaamisoikeudesta	15 917	16 690	17 347	16 664	17 040	16 893	17 710	18 352	19 409	19 920

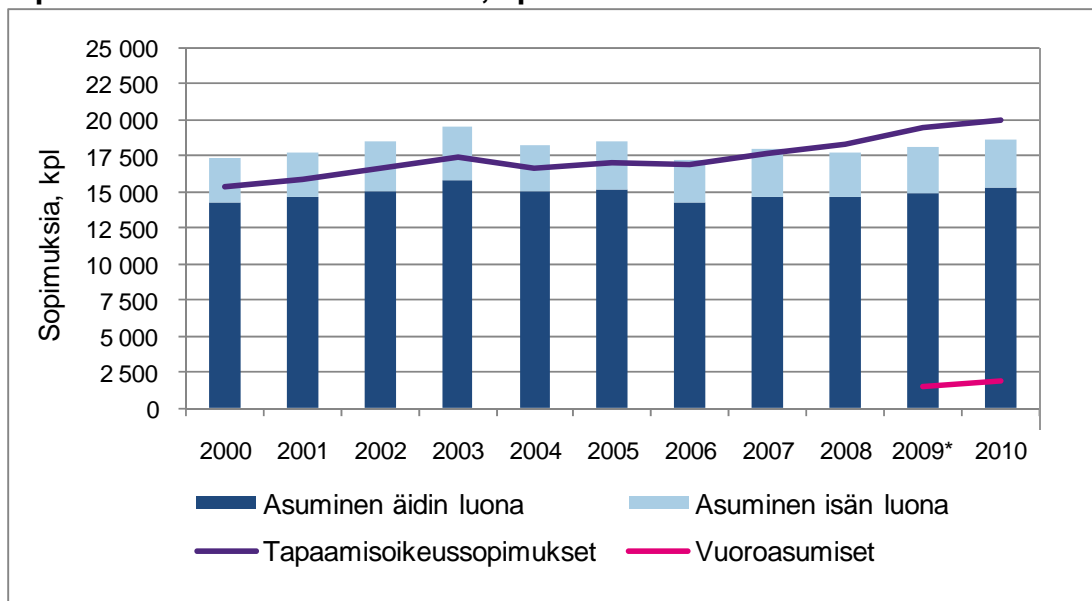
Sosiaalilautakunnat vahvistivat vuonna 2010 yhteensä 35 269 sopimusta lapsen **huollosta**. Näistä 93 prosentissa sovittiin yhteishuollosta. Yhteishuoltosopimukset yleistyivät tasaisesta vuodesta 1985 lähtien ja ovat 2000-luvun alun pysyneet samalla tasolla. Yksinhuolto äidille sovittiin 6 prosentissa ja isälle alle 1 prosentissa tapauksista (kuvio 3). Vuoden 2009 lainmuutoksen jälkeen on perheen sisäinen adoptio ollut mahdollinen rekisteröidyssä parisuhteessa. Samaa sukupuolta oleville parisuhdepuolisille vahvistettiin yhteishuolto 24 tapauksessa.

Kuvio 3. Sosiaalilautakuntien vahvistamat sopimukset lapsen huollosta 1990–2010, kpl

Valtaosa eli 82 prosenttia **asumissopimuksista** tehdään edelleen äidin luona asumisesta. Asumissopimuksen lisäksi voidaan sopia myös vuoroasumisesta (esim. laajennetulla tapaamisoikeussopimuksella). Erillään asuvien vanhempien lapsen asumisesta esim. vuoroviikoin vanhempien luona sovittiin 191 kunnassa 1 941 lapselle vuonna 2010. Vuoroasumisten määrän osuus oli noin 10 prosenttia sekä asumis- että tapaamisoikeussopimusten määrästä. Vuoroasumisesta on kerätty tietoja vuodesta 2008 saakka, kattavuus oli riittävä viime vuodesta lähtien (kuvio 4).

Kuvio 4. Sosiaalilautakunnan vahvistamat sopimukset asumisesta ja tapaamisoikeudesta 2000–2010, kpl

* Vuoroasumisista puuttuu kahden kunnan tiedot (Riihimäki ja Vantaa).

Vuonna 2010 vahvistettiin kaikkiaan 24 165 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyys. Lähes kaikkien isyys vahvistettiin tunnustamalla. Vain 69 tapauksessa isyys vahvistettiin tuomioistuimen päätöksellä. Isyyden vahvistamisia tehtiin 11 prosenttia enemmän verrattuna vuoteen 2000.

Lapsen huoltoa, tapaamisoikeutta ja asumista koskevissa riitatilanteissa kärjäoikeus pyytää tarvittaessa sosiaaliviranomaiselta selvityksen perheen tilanteesta. Sosiaaliviranomaisen lausunto (olosuhdeselvitys) sisältää kertomuksen esim. kotikäynneistä ja lapsen mielipiteen selvittämisestä. Tällaisia selvityksiä tehtiin vuonna 2010 yhteensä 1 142. Kukin selvitys lasketaan mukaan vain kerran, vaikka kaksi kuntaa olisi osallistunut selvityksen tekoon. Kärjäoikeuksissa käsitellyistä riita-asioista löytyy tilastotietoja Tilastokeskuksen Oikeustilastoista osoitteesta <http://tilastokeskus.fi/til/koikrs/tau.html>.

Tiedot perustuvat kuntien Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselle ilmoittamiin lapsen huoltoa koskeviin tietoihin vuodelta 2010. Vuoden 2009 huhtikuun alusta lähtien elatustuen maksatus ja tilastointi on siirtynyt Kansaneläkelaitokselle. THL tilastoi elatustuesta vain vahvistetut elatusapusopimukset, muut elatustukea koskevat tiedot löytyvät Kelasta (www.kela.fi). Sekä lapsen elatus että huolto tietoja voi jatkossakin poimia myös Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetistä. Palvelu löytyy osoitteesta www.sotkanet.fi. Indikaattorit saa näkyviin asiasanalla lapsen elatus ja huolto.

Lainsäädännöllisiä muutoksia

Lakiin rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950 astui voimaan muutos 1.9.2009, joka mahdollistaa samaa sukupuolta olevan rekisteröidyssä parisuhteessa elävän puolison oikeuden perheen sisäiseen adoptioon. Vuoden 2009 tiedonkeruuseen lisättiin mahdollisuus merkitä rekisteröidyssä parisuhteessa eläville samaa sukupuolta oleville puolisolle eli parisuhdepuolisoille tehdyt sopimukset lapsen huollosta ja asumisesta.

Käsitteet ja määritelmät

Lapsella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta.

Elatusavulla tarkoitetaan elatusvelvollisen maksamaa avustusta elatuksen turvaamiseksi lapselle, joka ei asu pysyvästi hänen luonaan.

Elatustukea maksetaan lapselle, jolle ei makseta elatusapua tai elatusapu on riittämätön lapsen elatukseen. Elatustuen maksaa Kansaneläkelaitos.

Elatusapusopimuksella sovitaan lapsen elatukseen maksettavan elatusavun määrästä ja suorittamistavasta. Sopimus vahvistetaan joko sosiaalilautakunnassa tai tuomioistuimen päätöksellä.

Lapsen huolto-, asumis- ja tapaamisoikeussopimus merkitsee kirjallista sopimusta vanhempien välillä. Sopimus sisältää erilliset osiot lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta. Huolto-osiossa määritellään kenelle uskotaan lapsen huolto. Huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista. Sopimus on esitettävä sosiaalilautakunnan (tai tuomioistuimen) vahvistettavaksi, mikäli siitä halutaan juridisesti täytäntöönpanokelpoinen. Päätöstä tehtäessä on ennen muuta otettava huomioon lapsen etu ja lapsen toivomukset.

Vuoroasumisessa lapsi asuu molempien vanhempien luona esim. vuoroviikoin. Vuoroasuminen sovitaan esim. laajennetuilla tapaamisoikeussopimuksella. Koska lapsi voi olla kirjoilla vain toisen vanhemman luona, on tehty erikseen sopimus myös lapsen asumisesta.

Parisuhdepuolisolla tarkoitetaan rekisteröidyssä parisuhteessa elävää samaa sukupuolta olevaa puolisoa.

Isyyden selvittämisellä ja vahvistamisella tarkoitetaan prosessia, jossa vahvistetaan avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle isä. Isyys voidaan vahvistaa joko tunnustamisella tai erikseen isyyden vahvistamista koskevalla oikeudenkäynnillä.

Väkilukutiedot ovat ajankohdalta 31.12.2010.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1a: Elatusavun vahvistaminen 2004–2010, käyvin hinnoin

Liitetaulukko 1b. Sopimukset vuoden viimeisen elatusavun euromäärän mukaan euroa/kk/lapsi 2004–2010, käyvin hinnoin

Liitetaulukko 2. Lapsen huolto, asuminen ja tapaamisoikeus 2004–2010

Liitetaulukko 3. Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen 2004–2010

Taulukoissa käytetyt symbolit:

- .. Tietoa ei ole saatu tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen
- Ei tapauksia

Underhåll och vårdnad av barn 2010

10.6.2011

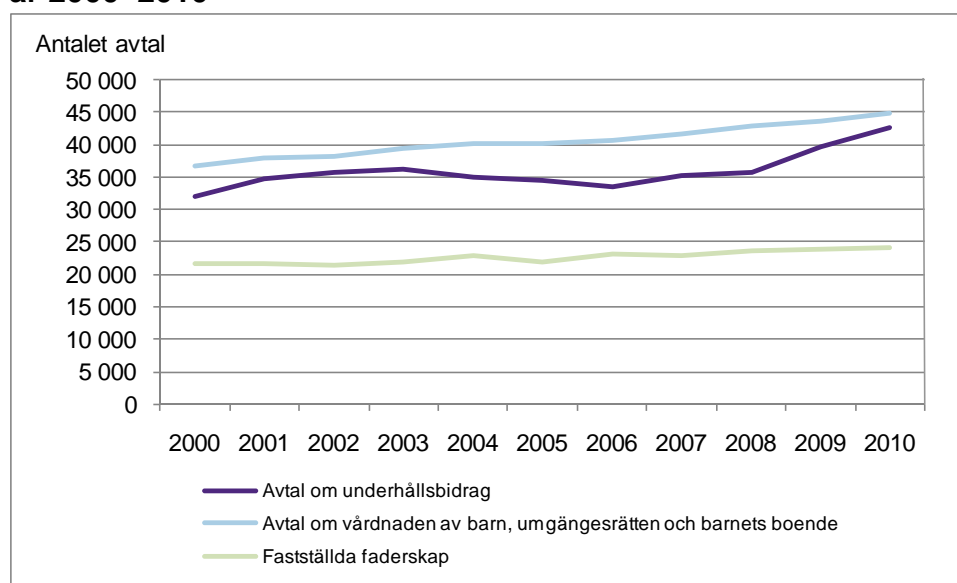
Socialnämnderna fastställde totalt 42 600 **avtal om underhållsbidrag** år 2010, vilket innebär en ökning på närmare 3 000 avtal (8 %) jämfört med året innan. Totalt 9 200 var sådana avtal som innebar en ändring av ett tidigare avtal.

Antalet avtal om underhållsbidrag som förblev i kraft var 38 000. I vart fjärde fall (9 000 avtal) år 2010 fastställdes inte beloppet till exempel på grund av den underhållsskyldiges bristande försörjningsförmåga. Sedan år 2007 har antalet underhållsbidrag som inte fastställts årligen ökat avsevärt. År 2010 var antalet underhållsbidrag som inte fastställdes omkring 5 000 fler än år 2006.

Största delen av de avtal om underhållsbidrag som fastställts i euro gäller små bidrag. Avtalen gällde oftast underhållsbidrag på mindre än 67 euro/månad (24 %) och 135–168 euro/månad (23 %).

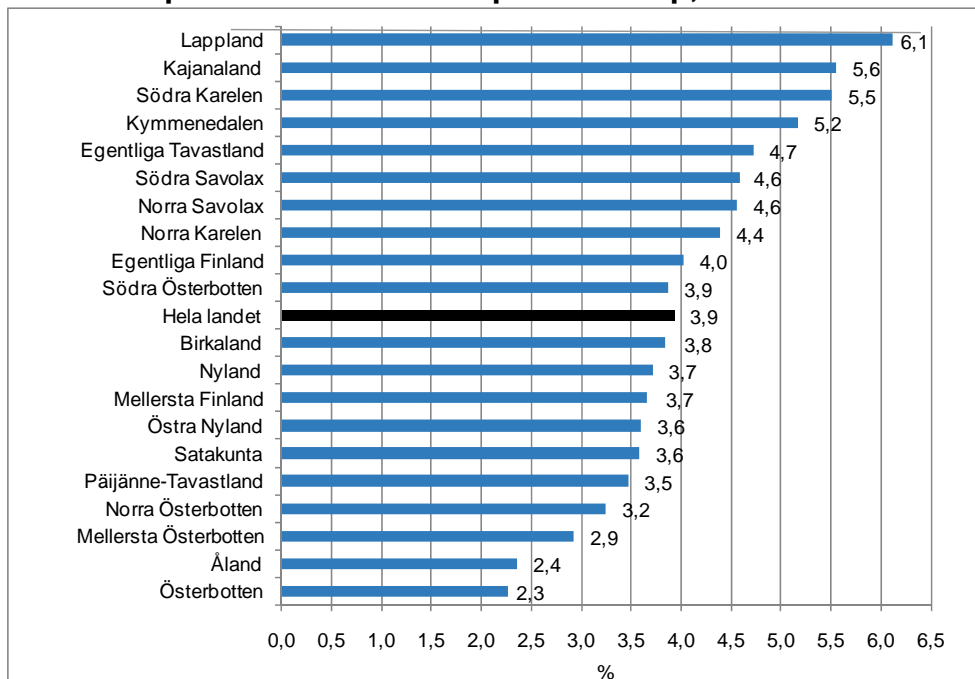
Totalt 45 000 **avtal fastställdes om vårdnad av barn, boende och umgängesrätt**. I dessa avtal finns 35 300 överenskommelser om vårdnad, 19 900 överenskommelser om umgängesrätt och 18 600 överenskommelser om boende. När det gäller avtalen om vårdnad av barn gällde 93 procent av fallen gemensam vårdnad, i 6 procent av fallen fick modern vårdnaden och i knappt 1 procent av fallen fick fadern vårdnaden. År 2010 fastställdes 24 200 **faderskap**.

Diagram 1. Antalet avtal om underhållsbidrag och vårdnad av barn, boende och umgängesrätt som fastställts av socialnämnderna samt fastställanden av faderskap år 2000–2010

Socialnämnderna fastställde totalt 42 600 avtal om underhållsbidrag år 2010. Avtalen omfattar 3,9 procent av befolkningen under 18 år i hela landet. I landskapen har flest avtal ingåtts i Lappland (6,1 %), Kajanaland (5,6 %), Södra Karelen (5,5 %) och Kymmenedalen (5,2 %). Minst avtal om underhåll har ingåtts i Österbotten (2,3 %) och på Åland (2,4 %).

Diagram 2. Avtal om underhåll som socialnämnderna fastställt år 2010 i förhållande till antalet personer under 18 år per landskap, %

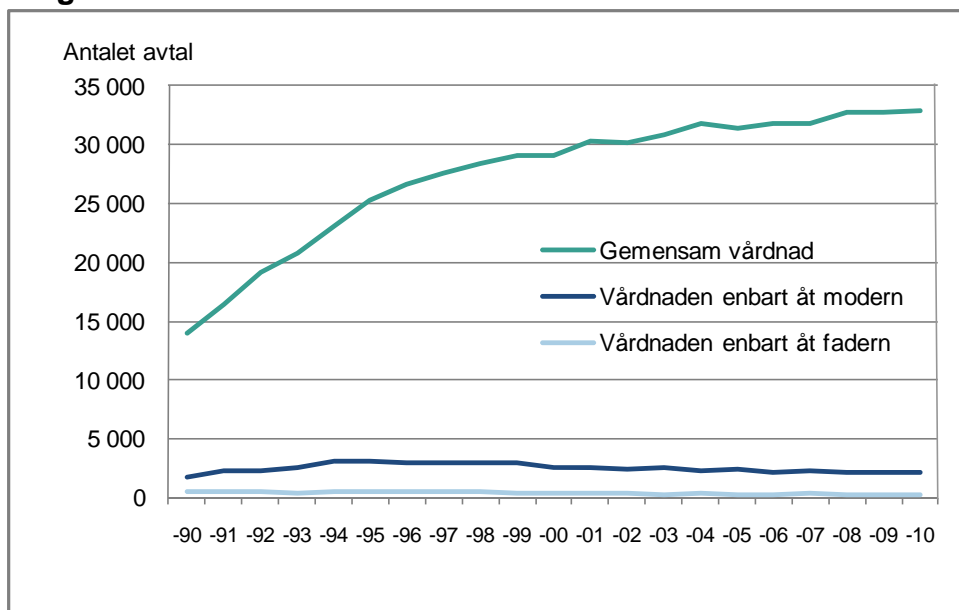

Tabell 1. Antalet avtal om underhållsbidrag och avtal om vårdnad av barn, boende och umgängesrätt som socialnämnderna fastställt år 2001–2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Avtal om underhållsbidrag	34 808	35 646	36 111	35 056	34 559	33 573	35 237	35 693	39 643	42 598
Avtal om vårdnaden av barn, umgängesrätten och barnets boende	38 048	38 313	39 331	40 052	40 124	40 676	41 552	42 792	43 711	44 961
med överenskommelse om:										
- vårdnaden av barn	33 333	33 019	33 747	34 466	34 102	34 230	34 359	35 241	35 224	35 269
- barnets boende										
hos modern	14 601	14 983	15 748	15 005	15 125	14 215	14 661	14 670	14 902	15 297
hos fadern	3 135	3 454	3 710	3 205	3 405	3 020	3 282	3 065	3 138	3 257
- umgängesrätt	15 917	16 690	17 347	16 664	17 040	16 893	17 710	18 352	19 409	19 920

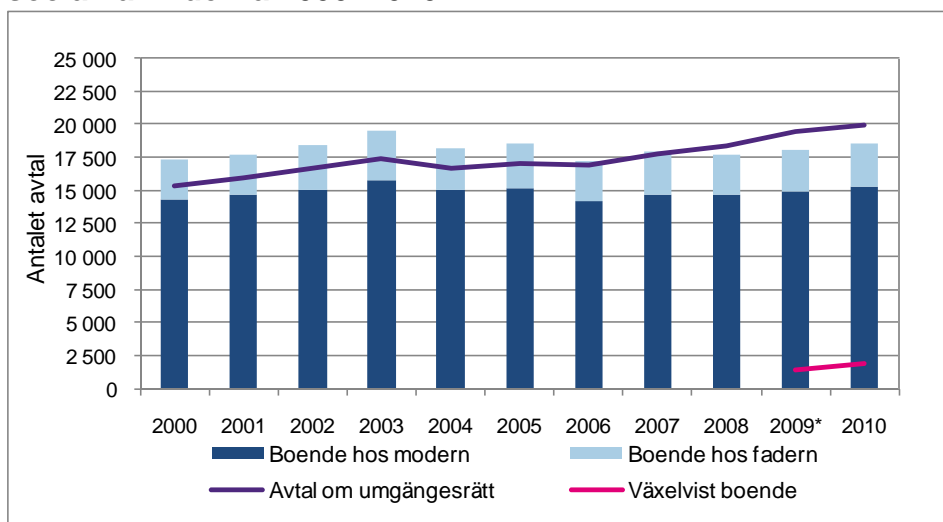
Socialnämnderna fastställde sammanlagt 35 269 **avtal om vårdnad av barn** år 2010. I 93 procent av fallen avtalades om gemensam vårdnad. Avtalen om gemensam vårdnad började i jämn takt bli allt vanligare från och med år 1985. Under början av 2000-talet har antalet varit oförändrat. I 6 procent av fallen fick modern vårdnaden och i mindre än 1 procent av fallen fick fadern vårdnaden (diagram 3). Efter lagändringen år 2009 har det varit möjligt för en partner i ett registrerat partnerskap att adoptera den andra partners barn. I sammanlagt 24 fall fastställdes gemensam vårdnad för makar av samma kön i parförhållande.

Diagram 3. Avtal om vårdnad av barn som fastställts av socialnämnderna 1990–2010

Största delen, dvs. 82 procent av **avtalen om barnets boende** gäller fortfarande boende hos modern. Utöver avtal om boende är det också möjligt att avtala om växelvist boende (t.ex. avtal om utökad umgängesrätt). Boendet för barn till särboende föräldrar, till exempel växelvist varannan vecka, avtalades i fråga om 1 941 barn i 191 kommuner år 2010. Andelen barn i växelvist boende utgjorde cirka 10 procent av både avtalen om boende och avtalen om umgängesrätt. Uppgifter om växelvist boende har samlats in sedan 2008, och täckningen har varit tillräcklig sedan i fjol (diagram 4).

Diagram 4. Antalet avtal om boende och umgängesrätt som fastställts av socialnämnderna 2000–2010

* Uppgifter om växelvist boende saknas för två kommuner (Riihimäki och Vanda).

År 2010 fastställdes faderskapet för totalt 24 165 barn som fötts utom äktenskapet. I nästan alla fall fastställdes faderskapet genom erkännande. Endast i 69 fall fastställdes faderskapet genom domstolsbeslut. Antalet fastställda faderskap ökade med 11 procent jämfört med år 2000.

Vid tvister som gäller vårdnad av barn, umgängesrätt och boende begär tingsrätten vid behov en utredning om familjens situation av de sociala myndigheterna. De sociala myndigheternas

utlåtande (utredning om barnets förhållanden) innehåller exempelvis en beskrivning av hembesök och klarläggande av barnets åsikt. År 2010 gjordes sammanlagt 1 142 utredningar. Varje utredning räknas med endast en gång, även i det fallet att två kommuner har deltagit i utredningen. De tvistemål som behandlats vid tingsrätterna finns bland Statistikcentralens rättsstatistik på adressen http://tilastokeskus.fi/til/koikrs/tau_sv.html

Statistiken grundar sig på de uppgifter om vårdnad av barn som kommunerna rapporterat till Institutet för hälsa och välfärd år 2010. Från och med början av april 2009 överfördes utbetalningen och statistikföringen av underhållsstödet till Folkpensionsanstalten. THL statistikför endast fastställda avtal om underhållsbidrag, övriga uppgifter om underhållsstöd finns hos FPA (www.fpa.fi). Uppgifter om såväl underhåll som vårdnad av barn kan dock även i fortsättningen fås ur statistik- och indikatorbanken SOTKANet. Tjänsten finns på adressen www.sotkanet.fi. Indikatorerna hittas med hjälp av referensordet "underhåll och vårdnad av barn".

Ändringar i lagstiftningen

En ändring i lagen om registrerat partnerskap (9.11.2001/950) trädde i kraft 1.9.2009. Lagändringen gör det möjligt för en partner av samma kön i ett registrerat partnerskap att adoptera den andra partners barn. I insamlingen av uppgifter för år 2009 tillades möjligheten att uppge avtal om vårdnad av barn och boende som fastställts för makar av samma kön, dvs. personer som lever i ett registrerat partnerskap.

Begrepp och definitioner

Barn avser en person som inte fyllt 18 år.

Underhållsbidrag avser det bidrag som den underhållsskyldige ska betala för att trygga underhållet av ett barn som inte bor stadigvarande hos honom eller henne.

Underhållsstöd betalas till ett barn som inte får underhållsbidrag eller vars underhållsbidrag är otillräckligt. Underhållsstödet betalas av Folkpensionsanstalten.

Genom ett **avtal om underhållsbidrag** avtalas det belopp som ska betalas i underhållsbidrag för ett barn och det sätt på vilket bidraget ska betalas. Avtalet fastställs genom beslut av antingen socialnämnden eller domstolen.

Avtal om vårdnad av barn, boende och umgängesrätt avser ett skriftligt avtal mellan föräldrarna. Avtalet innehåller separata delar om vårdnaden av barnet, barnets boende och umgängesrätten. I den del som gäller vårdnaden fastställs vem som anförtros vårdnaden av barnet. Vårdnadshavaren har rätt att bestämma om hur barnet ska vårdas och fostras, var barnet ska bo samt andra personliga frågor som gäller barnet. Avtalet ska fastställas av socialnämnden (eller domstolen), om föräldrarna vill att det ska vara juridiskt verkställbart. Då beslutet fattas ska framför allt barnets bästa och barnets önskemål beaktas.

Vid **växelvist boende** bor barnet till exempel varannan vecka hos den ena föräldern och varannan vecka hos den andra. Avtal om växelvist boende ingås till exempel genom ett avtal om utökad umgängesrätt. Eftersom barnet kan vara skrivet endast hos den ena föräldern, har ett separat avtal ingåtts om barnets boende.

Registrerad partner avser en partner av samma kön i ett registrerat partnerskap.

Utredning och fastställande av faderskap avser en process som går ut på att fastställa fadern till ett barn som fötts utom äktenskap. Faderskapet kan fastställas antingen genom erkännande eller separat genom en rättegång om fastställande av faderskapet.

Uppgifterna om befolkningsmängden är från 31.12.2010.

Tabellbilagor

Tabellbilaga 1a: Fastställande av underhållsbidrag 2004–2010, gängse priser

Tabellbilaga 1b. Avtal enligt eurobeloppet för årets sista underhållsbidrag euro/månad/barn 2004–2010, gängse priser

Tabellbilaga 2. Vårdnad av barn, barnets boende och umgängesrätt 2004–2010

Tabellbilaga 3. Utredning och fastställande av faderskap 2004–2010

I tabellerna har följande symboler använts:

- .. Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges eller underställd sekretessbestämmelse
- Inget finns att redovisa

Maintenance and Custody of Children 2010

13.6.2011

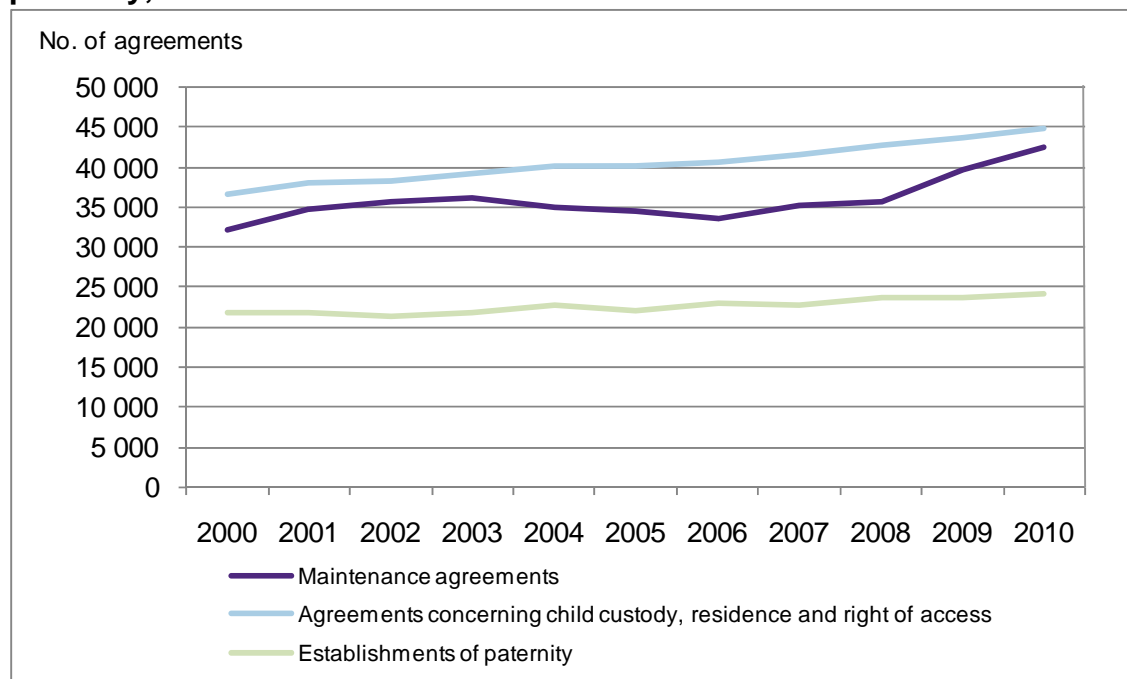
In 2010, Social Welfare Boards confirmed a total of 42 600 **maintenance agreements**. This was nearly 3000 agreements (8%) more than the previous year. Out of these agreements, 9200 consisted of changes to existing agreements.

A total of 38 000 maintenance agreements remained in force. There were 9 000 cases (one fourth of agreements) in 2010 in which the specific sum of maintenance payments was not confirmed, for reasons such as the liable parent's inadequate financial resources. As of 2007, the number of non-confirmed maintenance agreements has been increasing every year. In 2010, the number of agreements that were not confirmed was 5000 higher than in 2006.

Where a sum in euro is confirmed for a maintenance agreement, the sums are usually relatively small. Maintenance agreements were generally of the order of under EUR 67 per month (24% of agreements) or EUR 135–168 per month (23% of agreements).

A total of 45 000 **agreements on child custody, right of access and residence of children** were confirmed. The agreements in question concern 35 300 instances of child custody, 19 900 instances of residence and 18 600 instances of right of access. Out of child custody agreements, 93 per cent concerned joint custody, while 6 per cent awarded sole custody to the mother and less than one per cent to the father. There were 24 200 cases of establishing **paternity** in 2010.

Figure 1. Agreements confirmed by Social Welfare Boards concerning maintenance payments, child custody, residence and right of access, and establishment of paternity, 2000–2010

In 2010, Social Welfare Boards confirmed a total of 42 600 maintenance agreements. In Finland as a whole, these agreements applied to 3.9 per cent of the population under the age of 18. On the regional level, the highest number of agreements have been made in the regions of Lapland (6.1%), Kainuu (5.6%), South Karelia (5.5%) and Kymenlaakso (5.2%). The lowest numbers of maintenance agreements were made in Ostrobothnia (2.3%) and Åland (2.4%).

Figure 2. Number of maintenance agreements confirmed by the Social Welfare Boards in proportion to the number of under-18s, by region, %

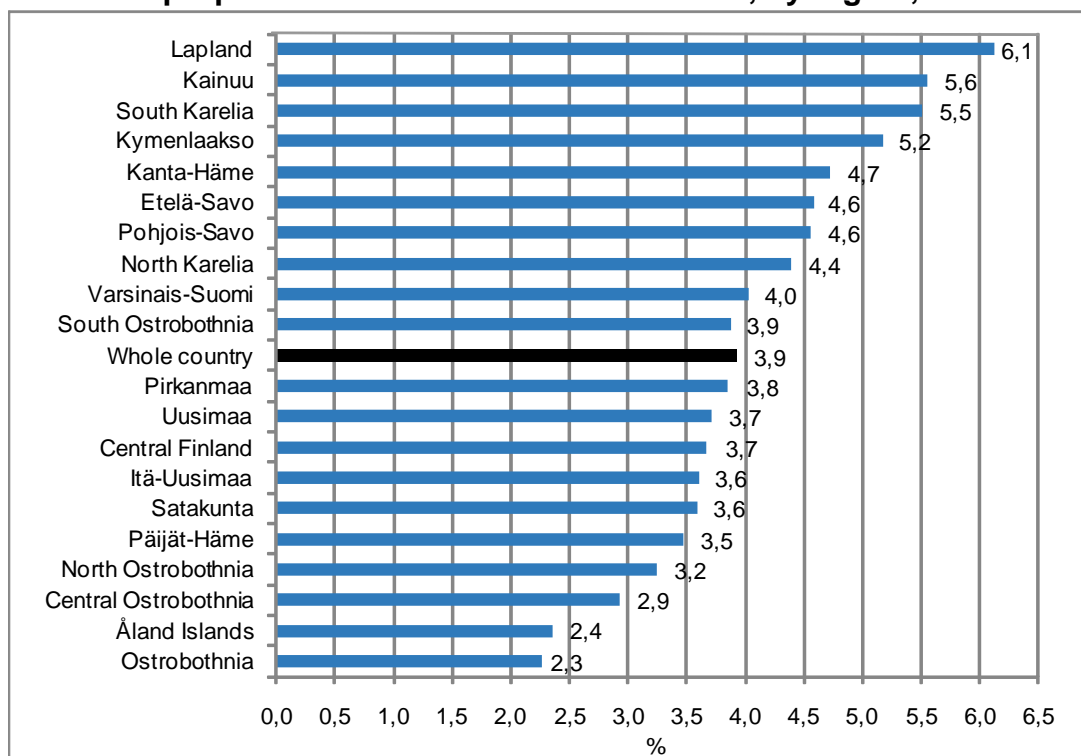
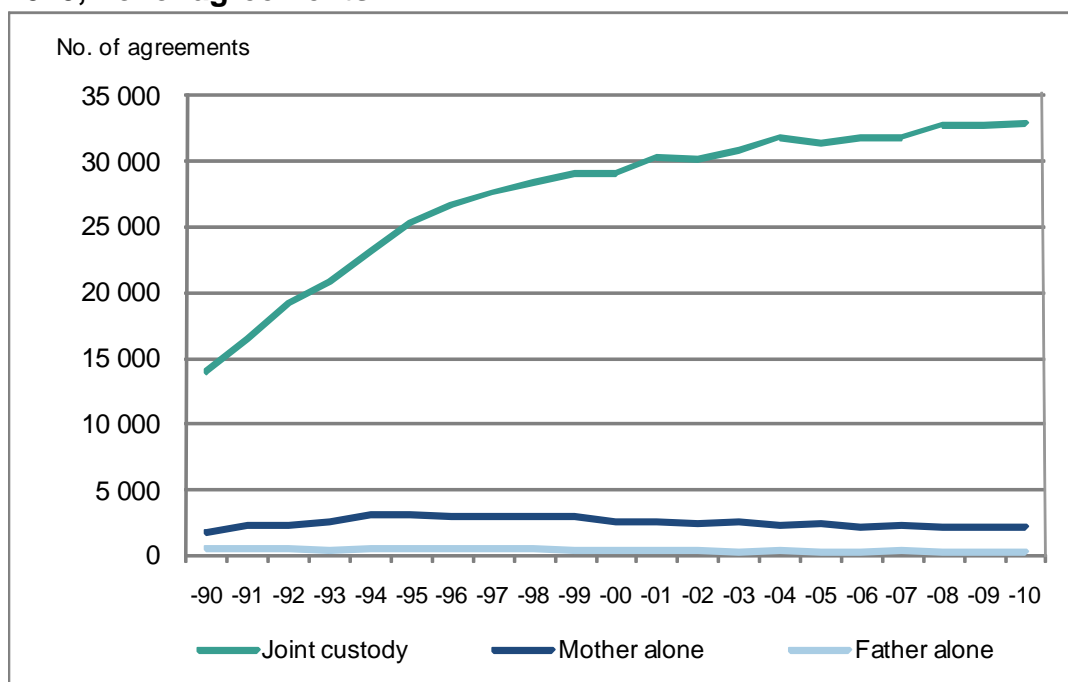

Table 1. Agreements confirmed by Social Welfare Boards during the year concerning maintenance payments, child custody, residence and right of access, 2001–2010, no. of agreements

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Maintenance agreements	34 808	35 646	36 111	35 056	34 559	33 573	35 237	35 693	39 643	42 598
Agreements on child custody, residence and right of access, specifically:	38 048	38 313	39 331	40 052	40 124	40 676	41 552	42 792	43 711	44 961
- child custody	33 333	33 019	33 747	34 466	34 102	34 230	34 359	35 241	35 224	35 269
- residence										
with mother	14 601	14 983	15 748	15 005	15 125	14 215	14 661	14 670	14 902	15 297
with father	3 135	3 454	3 710	3 205	3 405	3 020	3 282	3 065	3 138	3 257
- right on access	15 917	16 690	17 347	16 664	17 040	16 893	17 710	18 352	19 409	19 920

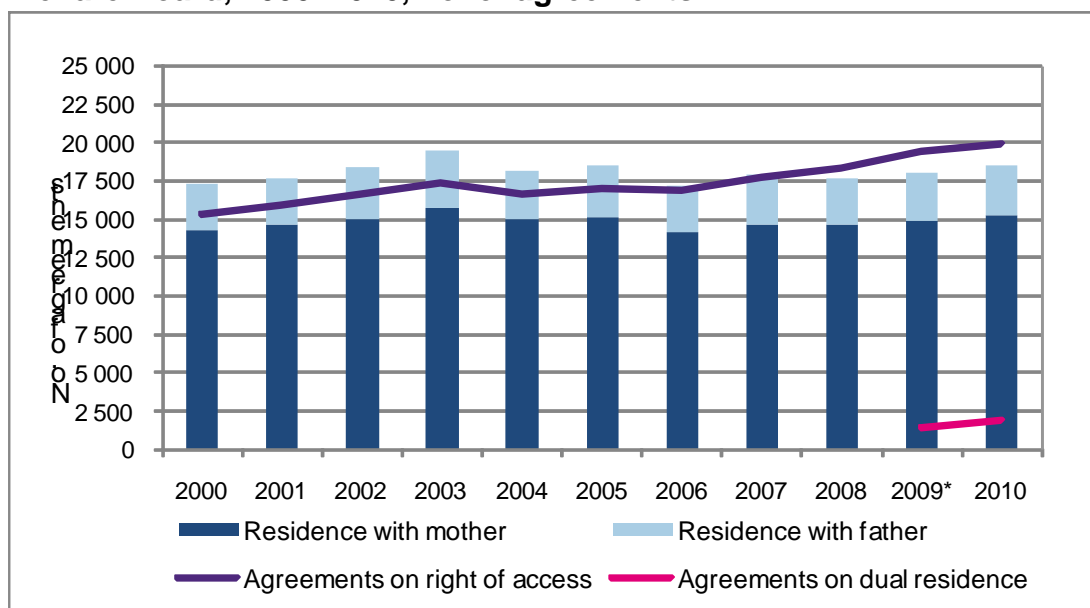
In 2010, Social Welfare Boards confirmed a total of 35 269 **custody agreements**. Of the agreements, 93 per cent concerned joint custody. Agreements on joint custody became steadily more widespread from 1985 onwards and have remained on an unchanged level throughout the early 2000s. Sole custody was awarded to mothers in 6 per cent of cases and to fathers in less than 1 per cent of cases (Figure 3). Following a legislative amendment in 2009, a partner in a registered partnership has the right to adopt the other partner's children. Joint custody was confirmed for same-sex partners in registered partnerships in 24 cases.

Figure 3. Agreements on child custody confirmed by a Social Welfare Board, 1990–2010, no. of agreements

A majority of the **agreements concerning the residence of a child** (82%) still conclude that the child shall live with the mother. In addition to an agreement concerning residence with one parent, it is possible to agree on dual residence in each parent's home (e.g. by extending the agreement on right of access). Agreements concerning dual residence of the children of parents who live apart, e.g. alternating weeks with each parent, were made in 191 municipalities in 2010 and concerned 1941 children. Agreements on dual residence accounted for some 10 per cent of agreements on residence and on right of access. Data on dual residence has been collected since 2008, and data coverage is adequate as of the previous statistical year (Figure 4).

Figure 4. Agreements on residence and right of access confirmed by a Social Welfare Board, 2000–2010, no. of agreements

* Data from two municipalities (Riihimäki and Vantaa) are missing concerning dual residence.

In 2010, the paternity of 24 165 children born out of wedlock was established. In nearly all cases, paternity was established through acknowledgement; only 69 cases involved a court decision. Cases of establishing paternity were 11% up on the year 2000.

In case of conflict concerning child custody, right of access or residence, the district courts request a report on the family's situation from the social welfare authorities. The statement from the social welfare authorities contains a report on aspects such as home visits and efforts to find out the opinion of the child in question. There were a total of 1142 such reports in 2010. Each report is counted only once, even where two municipalities have been involved in the investigation. Statistical data on decisions by district courts in civil cases are available from Statistics Finland, at http://tilastokeskus.fi/til/koikrs/tau_en.html.

The information is based on data submitted by municipalities to the National Institute for Health and Welfare (THL) on child custody concerning the year 2010. The payment of and compilation of statistics on child maintenance allowance was transferred to Kela (the Social Insurance Institution of Finland) on 1 April 2009. Where maintenance is concerned, THL only keeps statistics on confirmed maintenance agreements; all other data on child maintenance is available from the Kela website at www.kela.fi. Data on both child maintenance and child custody will continue to be available in the SOTKANet web service. The service can be found at www.sotkanet.fi. The indicators can be retrieved, for instance, by using the keywords 'child maintenance' and 'child custody'.

Legislative amendments

An amendment to the Act on Registered Partnerships (950/2001) entered into force on 1 September 2009. Under the amendment in question, a same-sex partner in a registered partnership has the right to adopt the other partner's children. The collection of data for the 2009 statistics included a choice of entering data on agreements on child custody and residence made between same-sex partners in a registered partnership.

Concepts and definitions

A child is a person under the age of 18.

Maintenance payments refer to the allowance paid by the liable parent to secure maintenance of a child that is not permanently resident with the parent in question.

Maintenance allowance is paid to a child who receives no maintenance payments or when the maintenance payments are insufficient to secure the maintenance of the child. Maintenance allowance is paid by the municipality.

A **maintenance agreement** defines the maintenance payments to be paid for the child's maintenance and the method of payment. The agreement is confirmed either by a Social Welfare Board or a court of law.

An agreement on child custody, residence and right of access refers to a written agreement between the parents. The agreement contains separate sections concerning custody of the child, residence and right of access. The section on child custody defines to whom custody of the child is awarded. The person who has custody of the child has the right to decide on child care, education, place of residence and other personal matters pertaining to the child. In order to be enforceable, the agreement must be submitted to a Social Welfare Board (or a court) for confirmation. When

deciding on child custody and right of access, priority should be given to the best interests and wishes of the child.

Dual residence means that a child spends, for instance, alternating weeks in each parent's home. Dual residence can be agreed by, for instance, extending the right of access. A child can only be registered as living with one parent, so a separate agreement must be made on the child's residence arrangements.

A **registered partner** refers to a same-sex partner in a registered partnership.

Determination and establishment of paternity is the process for establishing the identity of the father of a child born out of wedlock. Paternity can be established through acknowledgement or through specific court proceedings.

Population data are from 31.12.2010.

Appendix Tables

Appendix Table 1a: Confirmed maintenance payments 2004–2010, at current prices

Appendix Table 1b: Agreements according to the amount of the year's last maintenance payment, EUR/month/child 2004–2010, at current prices

Appendix Table 2: Child custody, residence and right of access 2004–2010

Appendix Table 3: Determination and establishment of paternity 2004–2010

Explanation of symbols in the tables:

.. Data unavailable, data too uncertain for presentation or data subject to rules on confidentiality

- Magnitude nil

Liitetaulukko 1a. Elatusavun vahvistaminen 2004–2010, käyvin hinnoin

Tabellbilaga 1a. Fastställande av underhållsbidrag 2004–2010, gängse priser

Appendix table 1a. Confirmation of maintenance payments 2004–2010, current prices

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sosiaalilautakunnan vahvistamia elatusapusopimuksia vuoden aikana yhteensä - Antal av socialnämndens fastställda avtal om underhållsbidrag under året sammanlagt - <i>Maintenance agreements confirmed by a Social Welfare Board during year, total</i>	35 056	34 559	33 573	35 237	35 693	39 643	42 598
Niistä sopimuksia, joilla aikaisempaa elatusavun euro määrää on - Därav avtal om ändring av tidigare eurobelopp - <i>Of which agreements with an altered amount of payment</i>							
- alennettu, kpl - sänkta underhållsbidrag, st. - reduced amount, number	3 432	2 944	3 286	3 531	3 846	5 730	6 219
- korotettu, kpl - höjda underhållsbidrag, st. - higher amount, number	3 317	2 876	2 898	3 919	3 692	2 940	3 012

Liitetaulukko 1 b. Sopimukset vuoden viimeisen elatusavun euromäärän mukaan euroa/kk/lapsi 2004–2010, käyvin hinnoin

Tabellbilaga 1 b. Avtal enligt eurobeloppet för årets sista underhållsbidrag euro/månad/barn 2004–2010, gängse priser

Appendix table 1b. Agreements according to the amount of the year's last maintenance payment, €/month/child 2004–2010, current prices

	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
alle - under - below 67,28 €	8 687	25,6	7 656	23,0	7 322	23,2	6 907	21,0	6 661	20,4	8 584	23,7	9 166	24,0
67,28 - 100,90 €	3 395	10,0	3 262	9,8	3 068	9,7	3 437	10,5	3 328	10,2	3 956	10,9	4 186	11,0
100,91 - 134,54 €	11 242	33,1	11 130	33,5	9 815	31,1	8 614	26,2	6 568	20,1	1 178	3,3 ⁽¹⁾	1 033	2,7
134,55 - 168,18 €	3 455	10,2	3 450	10,4	3 487	11,1	4 430	13,5	5 017	15,3	9 146	25,3 ⁽¹⁾	8 635	22,6
168,19 - 235,45 €	2 735	8,1	2 989	9,0	2 958	9,4	3 415	10,4	3 923	12,0	3 806	10,5	3 917	10,3
235,46 - 302,73 €	813	2,4	843	2,5	909	2,9	1 154	3,5	1 394	4,3	1 519	4,2	1 604	4,2
yli - över - above 302,73 €	260	0,8	216	0,6	267	0,8	404	1,2	508	1,6	582	1,6	629	1,6
Elatusapu jätetty kokonaan vahvistamatta, % - Underhållsbidraget har inte fastställts, % - <i>Amount of maintenance payment unconfirmed, %</i>	3 355	9,9	3 687	11,1	3 694	11,7	4 474	13,6	5 306	16,2	7 378	20,4	8 969	23,5
Yhteensä, % - Sammanlagt, % - Total, %	33 942	100	33 233	100	31 520	100	32 835	100	32 705	100	36 149	100	38 139	100
Kertasuoritteisia / osittain kertasuoritteisia sopimuksia vuoden aikana yhteensä, kpl - Avtal om engångsersättning/delvis engångsersättning under året sammanlagt, st. - <i>Lump-sum/partly lump-sum agreements during year, number</i>	94		93		50		82		46		41		68	

¹⁾ Muutoksen oletetaan johtuvan vahvistetun elatustuen korotuksesta. - Förändringen antas bero på förhöjningen av det fastställda underhållsstödet. -

Liitetaulukko 2. Lapsen huolto, asuminen ja tapaamisoikeus 2004–2010

Tabellbilaga 2. Vårdnad av barn, barnets boende och umgängesrätt 2004–2010

Appendix table 2. Child custody, residence and right of access 2004–2010

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
2.1. Sosiaalilautakunnan vuoden aikana vahvistamia sopimuksia lapsen huollosta, asumisesta ja tapaamisoikeudesta kaikkiaan, kpl -	40 052	40 124	40 676	41 552	42 792	43 711	44 961
Antal av socialnämnden under året fastställda avtal om vårdnaden av barn, barnets boende och umgängesrätten sammanlagt, st. - <i>Agreements on child custody, residence and right of access confirmed by a Social Welfare Board during year, number</i>							
niistä - varav - of which							
- uusia sopimuksia, kpl - nya avtal, st. - <i>new agreements, number</i>	34 516	34 688	35 083	35 413	36 151	36 857	38 069
- sopimuksia, joilla muutettu tuomioistuimen päätöstä, kpl - avtal genom vilka domstolsbeslut ändrats, st. - <i>agreements altering the court decision, number</i>	356	323	392	381	374	356	311
- sopimuksia, joilla muutettu sosiaalilautakunnan vahvistamaa sopimusta, kpl - avtal genom vilka av socialnämnden fastställda avtal ändrats, st. - <i>agreements altering agreements confirmed by a Social Welfare Board, number</i>	5 180	5 113	5 201	5 758	6 267	6 498	6 581
2.2. Sopimuksia lapsen huollosta vuoden aikana, yht. -	34 466	34 102	34 230	34 359	35 241	35 224	35 269
Avtal om vårdnaden av barn under året, sammanlagt - <i>Agreements on child custody during year, total</i>							
niistä sopimuksia - därav avtal - of which agreements on							
- yhteisestä huollosta - gemensam vårdnad - <i>joint custody</i>	31 784	31 435	31 794	31 768	32 798	32 808	32 863
- yhteisestä huollosta parisuhdepuolisille - <i>gemensam vårdnad för registrerade partners - joint custody between registered partners</i>	24
- huollosta yksin äidille - vårdnaden enbart åt modern - <i>custody entrusted to the mother alone</i>	2 357	2 365	2 161	2 269	2 164	2 115	2 092
- huollosta yksin isälle - vårdnaden enbart åt fadern - <i>custody entrusted to the father alone</i>	325	302	275	322	279	300	287
- huollosta yksin toiselle parisuhdepuolisolle - vårdnaden enbart åt den ena registrerade partnern - <i>custody entrusted to one of the registered partners</i>
2.3. Sopimuksia tapaamisoikeudesta vuoden aikana, kpl -	16 664	17 040	16 893	17 710	18 352	19 409	19 920
Avtal om umgängesrätt under året sammanlagt, st. - <i>Agreements on right of access during year, number</i>							
2.4. Sopimuksia asumisesta vuoden aikana, kpl -							
Avtal om barnets boende under året, st. - <i>Agreements on residence of child during year, number</i>							
- äidin luona - hos modern - <i>with mother</i>	15 005	15 125	14 215	14 661	14 670	14 902	15 297
- isän luona - hos fadern - <i>with father</i>	3 205	3 405	3 020	3 282	3 065	3 138	3 257
- toisen parisuhdepuolison luona asumisesta - hos den ena registrerade partnern - <i>with one of the registered partners</i>	-	..
2.5. Vuoroasuminen molempien vanhempien luona ⁽¹⁾	591 ⁽²⁾	1 461 ⁽³⁾	1 941
Växelvist boende hos båda föräldrarna ⁽¹⁾ <i>Dual residence in each parent's home ⁽¹⁾</i>							
2.6. Annettu selvitys tuomioistuimelle, kpl	971	1 093	1 010	1 198	1 107	1 219	1 142
Utredning inlämnad till domstol, st. <i>Report submitted to court, number</i>							

⁽¹⁾ Tämän lisäksi on sovittu asumisesta (lapsen oltava kirjoilla yhdessä osoitteessa). - Dessutom har barnets boende avtalats (barnet får vara skrivet på endast en adress).

⁽²⁾ Tietoa ei ole saatu kaikista kunnista. - Uppgifter har inte lämnats av alla kommuner. - *Data have not been obtained from all municipalities.*

⁽³⁾ Tietoa ei ole saatu Riihimäeltä ja Vantaalta. - Uppgifter har inte lämnats av Riihimäki och Vanda.
- *Data have not been obtained from Riihimäki and Vantaa.*

Liitetaulukko 3. Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen 2004–2010

Tabellbilaga 3. utredning och fastställande av faderskap 2004–2010

Appendix table 3. determination and establishment of paternity 2004–2010

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Lapsia, joiden isyys vahvistettu -	22 878	22 021	23 047	22 821	23 722	23 770	24 165
Faderskap fastställt, totalt antal barn -							
<i>Children involved in establishment of paternity</i>							
niistä - därav genom - of which							
- tunnustamisella - erkännande - <i>through acknowledgement</i>	22 814	21 959	22 982	22 765	23 660	23 700	24 094
- tuomioistuimen päätöksellä - med domstolens beslut	64	62	65	56	62	70	69
<i>by a court decision</i>							
Keskeytettyjä isyyden selvityksiä vuoden aikana yhteensä, kpl -	905	923	882	965	995	899	963
Antal faderskapsutredningar som avbrutits under året sammanlagt, st. -							
<i>Interrupted determinations of paternity during year, number</i>							
niistä - därav - of which							
- lapsen äidin kirjallisella ilmoituksella, kpl -	735	742	674	749	727	694	708
med skriftligt meddelande från barnets mor, st. -							
<i>by the mother's written notice, number</i>							

Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL kerää vuosittain tiedot vahvistetuista elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisistä ja lapsen huollosta. Tilasto sisältää vuosittaiset tiedot sosiaalilautakuntien vahvistamista elatusapusopimuksista, lukumäärätietoja isyyden selvittämisestä ja vahvistamisesta sekä sosiaalilautakuntien vuoden aikana vahvistamista sopimuksista lapsen huollosta, asumisesta sekä tapaamisoikeudesta. Tiedot on saatavissa maakunnittain, kunnittain ja kuntaryhmittäin ja ne julkaistaan tilastoraporttina (aikaisemmin Stakesin Tilastotiedote).

Tilastoraportti on tarkoitettu hallintoviranomaisille, kuntien elatus- ja huoltosopimusasioita hoitaville, suunnittelijoille ja tutkijoille, joilla on tarve saada nopeasti mahdollisimman ajantasaista tietoa elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisistä ja lapsen huollosta.

Tilastoraportin tekstiosassa on selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tietojen keruu perustuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008) sekä Stakesin tilastotoimesta annettuun lakiin (409/2001).

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista Suomen kunnista. Kunnille lähetetään kerran vuodessa kyselylomake, johon merkitään tiedot vahvistetuista elatusapusopimuksista, isyyden selvittämisistä ja vahvistamisista sekä huolto-, asumis- ja tapaamisoikeussopimuksista. Niille kunnille, jotka eivät vastaa määräaikaan mennessä, lähetetään huomautus. Tilasto laaditaan vasta kun kaikista kunnista on saatu tarvittavat tiedot. Tilaston kattavuus on lähes aina 100 %.

Lapsen asemaa sääntelevät laki lapsen elatuksesta 704/1975, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) sekä isyyslaki (700/1975). Adoptio oikeudesta on säädetty myös laissa rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001).

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tiedot ovat oikeita, jos kunnat ovat antaneet ne oikein. Epäselvien tapausten selvittämiseksi saatuja tietoja verrataan kunnan edellisen vuoden tietoihin. Tarvittaessa kuntaa pyydetään tarkistamaan annetut tiedot.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lapsen elatus ja huolto -tilasto on THL:n kerran vuodessa tuottama tilasto. Tilasto ilmestyy touko / kesäkuussa.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastoraportit julkaistaan THL:n Internet-sivuilla osoitteessa:

<http://www.thl.fi/fi/tilastot/lapsenelatus>. Tilastoraportissa on kuvattu keskeiset tulokset ja selitetty käytetyt käsitteet ja määritelmät.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Tietoja on kerätty vuodesta 1993 lähtien.

Vuoden 2009 tiedonkeruuseen lisättiin kysymykset rekisteröidyssä parisuhteessa eläville samaa sukupuolta oleville puolisolle eli parisuhdepuolisoiille tehdyt sopimukset lapsen huollosta ja asumisesta.

Elatustuen maksatus ja tilastointi siirtyi 1.4.2009 lähtien Kansaneläkelaitokselle. Elatustukea koskevista tiedoista on vuoden 2009 tilastosta alkaen mukana tiedot vain tehdyistä elatusapusopimuksista.

Tiedonkeruuseen lisättiin vuonna 2008 kysymys vuoroasumisesta.

Vuoden 1999 tiedoista lähtien vähennettiin tiedonkeruuta isyyden selvittämisen ja vahvistamisen sekä lapsen huollon ja tapaamisoikeuden osalta.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastoraportti sisältää kattavasti koko maan tiedot tehdyistä elatussopimuksista, lapsen huollosta ja isyyden selvittämistä.

Kvalitetsbeskrivning

Statistikuppgifternas relevans

Varje år samlar Institutet för hälsa och välfärd (THL) in uppgifter om fastställda avtal om underhållsbidrag, utredningar av faderskap och vårdnad av barn. Statistiken innehåller årliga uppgifter om antalet avtal om underhållsbidrag som fastställts av socialnämnderna, antalet fall av utredningar och fastställande av faderskap samt antalet avtal om vårdnad av barn, barnets boende och umgängesrätt som socialnämnderna fastställt under årets lopp. Uppgifterna finns att få indelade efter landskap, kommun och kommungrupper, och de publiceras i en statistikrapport (tidigare Stakes statistikmeddelande).

Statistikrapporten riktar sig till förvaltningsmyndigheter, dem som ansvarar för underhålls- och vårdnadsavtal i kommunerna, planerare och forskare som snabbt behöver så aktuella uppgifter om avtal om underhållsbidrag, utredning av faderskap och vårdnad av barn som möjligt.

I statistikrapporten presenteras de använda begreppen och definitionerna.

Datainsamlingen bygger på lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) och lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (409/2001).

Metodbeskrivning för den statistiska forskningen

Statistikpopulationen utgörs av alla kommuner i Finland. Kommunerna får en gång per år ett frågeformulär, på vilket anges uppgifterna om fastställda avtal om underhållsbidrag, utredningar och fastställande av faderskap samt avtal om vårdnad och umgängesrätt. De kommuner som inte svarar före utgången av tidsfristen får en påminnelse. Statistiken sammanställs när alla kommuner lämnat in sina uppgifter. Statistikens täckning är nästan alltid 100 procent.

Barnets ställning regleras i lagen om underhåll för barn (704/1975), lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) och lagen om faderskap (700/1975). Bestämmelser om adoptionsrätt finns också i lagen om registrerat partnerskap (950/2001).

Uppgifternas riktighet och exakthet

Uppgifterna är korrekta om kommunerna har lämnat dem rätt. Vid oklara fall jämförs de uppgifter man fått med kommunens uppgifter från föregående år. Vid behov ber man kommunen kontrollera de inlämnade uppgifterna.

Uppgifternas aktualitet och rättidighet i publikationerna

Statistiken över underhåll och vårdnad av barn sammanställs av THL en gång per år och utkommer i maj/juni.

Tillgång till uppgifterna och deras transparens/tydlighet

Statistikrapporterna publiceras på THL:s webbplats på adressen

<http://www.thl.fi/fi/tilastot/lapsenelatus>. I statistikrapporten presenteras de viktigaste resultaten och dessutom förklaras de använda begreppen och definitionerna.

Statistikens jämförbarhet

Uppgifter har samlats in sedan 1993.

I insamlingen av uppgifter för år 2009 tillades frågor gällande avtal om vårdnad av barn och boende som fastställts för makar av samma kön, dvs. personer som lever i ett registrerat partnerskap.

Utbetalningen och statistikföringen av underhållsbidrag överfördes till Folkpensionsanstalten 1.4.2009. De enda uppgifterna om underhållsbidrag som inkluderas i statistiken från och med år 2009 är antalet fastställda avtal om underhållsbidrag.

År 2008 tillades en fråga om växelvist boende i insamlingen av uppgifter.

Från och med år 1999 minskades insamlingen av uppgifter om utredning och fastställande av faderskap och om vårdnad och umgängesrätt.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikrapporten innehåller uppgifter om fastställda avtal om underhållsbidrag, vårdnad av barn och utredningar av faderskap i hela landet.